

Vastaus kirjalliseen kysymykseen hallituksen toimista edistää kiertotaloutta ja rajoittaa mikromuovin kulkeutumista luontoon ja ihmisten ravintoketjuun

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Sari Sarkomaan /kok näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 70/2018 vp:

Mihin toimiin valtioneuvosto on ryhtynyt estääkseen mikromuovin valumisen luontoon ja ravintoketjuumme ja

mitkä ovat tulossa olevat valtioneuvoston toimet, joilla vauhditetaan kiertotaloutta, vähennetään kertakäyttömuovin käyttöä ja jarrutetaan muovin kulkeutumista luontoon sekä ihmiseen?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Muoveihin liittyvien haasteiden ratkaisemiseen tarvitaan useita, samaan suuntaan vaikuttavia toimenpiteitä niin Suomessa, EU:ssa kuin kansainvälisesti. Nämä toimet liittyvät niin kiertotalouden vauhdittamiseen kuin merten ja vesiensuojeluun. Suomi haluaa edetä muovikysymyksessä omien kansallisten toimien kanssa, mutta on aktiivinen ja kirittää ratkaisuja muoviongelmiaan myös laajemmin Euroopan unionissa.

EU:n komissio hyväksyi tammikuussa 2018 ensimmäisen Euroopan laajuisen muovistrategian. Strategiassa yhtenä keskeisenä tavoitteena on vähentää muovijätteen ja muoviroskan aiheuttamia ongelmia. Strategian yhteydessä komissio julkaisi alusjätteiden vastaanottojärjestelmiä koskevan lakialoitteen ja julkaisee vielä kevään aikana kertakäyttömuoveja koskevan lakialoitteen. Muovistrategiaan sisältyy myös useita mikromuoviongelman vähentämiseen tähtääviä toimenpiteitä. Lisäksi komissio asettaa tavoitteeksi kaikkien unionin markkinoille saatettujen muovipakkausten kierrätettävyyden tai uudelleenkäytettävyyden vuoteen 2030 mennessä.

Monissa muoveihin ja mikromuoveihin liittyvissä ongelmissa EU-tason toimet ovat olennaisia. Lähtökohtana on, että aineiden käytön rajoitukset valmistellaan ensisijaisesti EU-tasolla mahdollisimman laajan vaikuttavuuden takaamiseksi. Osana EU:n muovistrategiaa Euroopan kemikalliviraston valmistelee EU:n kemikaaliasetuksen (REACH-asetus) mukaista ehdotusta mikromuovien rajoittamiseksi erilaisissa tuotteissa kuten kosmetiikassa, pesuaineissa ja maaleissa. Suomi pitää tärkeänä mikromuovien haittojen rajoittamista laajasti keskeisten päästölähteiden osalta sekä korostaa ripeää etenemistä tässä valmistelussa.

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 70/2018 vp

Ympäristöministeriö on käynnistänyt myös kansallisten toimien valmistelun muovien haittojen vähentämiseksi (muovitiekartta). Valmistelua varten YM asettaa yhteistyöryhmän, jossa ovat mukana keskeiset ministeriöt, järjestöt ja tutkimuslaitokset. Työryhmän tehtävänä on määritellä ja priorisoida lyhyen ja pidemmän aikavälin toimia, joilla Suomi voi vähentää muovijätteen ja -roskan aiheuttamia ympäristö- ja terveyshaittoja, tehostaa muovin talteenottoa ja kierrätystä sekä tuotesuunnittelua, luoda edellytyksiä uusille kiertotalouden innovaatioille ja investoinneille sekä vähentää riippuvuutta fossiilisista raaka-aineista. Työryhmän ehdotus (tiekartta) valmistuu syyskuussa. EU:n muovistrategian käsittely ja toimeenpano kuten lakialoitteet etenevät Suomen oman tiekarttatyön rinnalla.

Valtioneuvosto on vuonna 2015 hyväksymänsä merenhoidon toimenpideohjelman myötä selvittänyt tutkimuslaitoksilla mikromuovien esiintymistä meressä ja järvissä (http://www.syke.fi/fi-FI/SYKE_n_meriroskahankkeet). Mikromuoveja löytyy sekä merestä että sisävesistä ja selvitysten mukaan niitä on löydetty myös esimerkiksi pullovesistä. Vaikka tiedot muovien kasaantumisesta valtameriin ovat hälyttäviä, tilanne Itämerellä ei ole yhtä huolestuttava, vaikkakin potentiaalinen ongelma. Mikromuovien terveysvaikutuksia ei vielä tiedetä ja niiden selvittämiseksi tarvitaan lisää tutkimusta.

EU:n meristrategiadirektiivissä vuodelta 2008 on asetettu tavoitteeksi, että meriympäristön roskaantuminen ei aiheuta haittaa rannikko- ja meriympäristölle. Mikromuovien esiintymistä meressä seurataan säännöllisesti merenhoidon seurantaohjelmassa ja Itämeren ympärysvaltiot tekevät yhteistyötä asiassa.

Kansallista merenhoidon suunnitelmaa päivitetään kesän 2018 aikana, ja tässä yhteydessä on tarkoitus ottaa käyttöön mikroroskia koskeva meriympäristön hyvän tilan määritelmä. Merenhoidossa asetetaan myös yleiset tavoitteet, jotka ohjaavat roskaantumisen vähentämisen toimia. Kuu-lemisvaiheessa tavoitteina on esitetty vähentää makromuoveja meriympäristössä sekä huolehtia jätevedenpuhdistamoiden mikroroskien puhdistustehosta. Merenhoitosuunnitelman toimenpideohjelma päivitetään 2021. Osana merenhoidon toimenpiteitä SYKE on avannut Meriroskahaaste-kampanjan keväällä 2018. Se on kaikille avoin kilpailu, jossa etsitään Itämereen päätyvää roskaa vähentäviä ratkaisuja.

Suomi toimii aktiivisesti sekä EU-tasolla että kansallisesti muoviin liittyvien ongelmien ratkaisemiseksi.

Helsingissä 26.3.2018

Asunto-, energia- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen